

Facélia vratičolistá (*Phacelia tanacetifolia* L.) porast na zelené hnojenie

FACÉLIA VRATIČOLISTÁ (*Phacelia tanacetifolia* L.)

Biologická charakteristika

Facélia je jednoročná rastlina, stredne vysoká (0,7 - 0,8 m). Má dlhú dobu kvitnutia a meduje aj pri nízkych teplotách. Má rýchly rast a vývoj, kvitne v máji až júni. Má dobrú nutričnú hodnotu. Fialové zvončekovité kvety sú uložené vo výrazných závinoch. Listy sú jednoducho alebo dvojito nepárno perovito zložené, lístky pílkovité, čnelka kvetu hlboko dvojdielna. Plodom je jednopuzdrová tobolka uzavretá v kalichu. Semeno je 3,5 mm dlhé, drsné, šedé až hnedé s typickými priečne usporiadanými výrastkami. HTS je 1,8 - 2,4 g. Ako krmovina je menej kvalitná pretože je silne ochlpená a pri zavädnutí horkne. Je však vhodná ako medziplodina na zeleno, zelené hnojenie a pre technické účely, ako je napr. protierózna ochrana (cez zimu sa ponechá na poli a na jar sa do nej vysievajú zrniny alebo kukurica na siláž). Vysieva sa aj ako paša pre včely pretože je silne medonosná. Taktiež je vhodná ako komponent do miešaniiek. Skrmuje sa výhradne v čerstvom stave a to do začiatku kvitnutia. Pre výrobu sena nie je vhodná. Facélia veľmi dobre potláča buriny a netrpí žiadnymi chorobami ani škodcami. Je nenáročná a má nízke náklady na pestovanie.

Nároky na pestovateľské prostredie

Facélia je nenáročná plodina na pôdne a klimatické podmienky. Vhodné sú však ľahšie pôdy, bez sklonu k zamokreniu. Na predplodinu je nenáročná. Vhodná je i pre extrémne stanovištia a pre suchšie plochy. Je odolná voči nízkym teplotám a krátkodobo znesie až -9 °C. Úspešne sa pestuje aj na piesčitých a štrkovitých pôdach dobre zásobenými Ca. Minimálne pH by malo byť 6,0. Facélia vyžaduje čisté pozemky, nezaburinené mrlíkom, peniažtekom roľným, stavikrvom vtáčim a štiavmi.

Hospodársky význam a využitie

Prednosti pestovania facélie:

- facélia je vynikajúca plodina na zelené hnojenie,
- je nezastupiteľný prerušovač v osevných sledoch k ozdraveniu pôdy,
- jednoročná rastlina s rýchlym rastom a vývojom, dobre olistená, má veľmi krehké stonky a listy, ktoré ani v neskoršom rastovom štádiu nedrevnatejú, ľahko sa lámu a tým uľahčujú dobré zapracovanie do pôdy,
- uplatnenie má predovšetkým ako medziplodina, na zelené hnojenie alebo ako protierózna plodina,
- je výborná medonosná plodina s dobrou produkciou peľu, kvitne nepretržite od 35. - 40. dňa po sejbe. Na pôdne a klimatické podmienky nie je náročná.

Význam facélie na zelené hnojenie:

- dôležitý zdroj organickej hmoty do pôdy,
- pôsobí ako „konzerva živín“, v medzioporastnom období zabraňuje ich vyplavovaniu - tieto živiny sú potom mineralizáciou uvoľňované pre následné plodiny,
- zabraňuje pôdnej erózii a obmedzuje šírenie burín,
- zabraňuje presychaniu povrchovej vrstvy pôdy a zlepšuje podmienky pre činnosť pôdnych mikroorganizmov,
- najnovšie poznatky dokazujú, že facélia prostredníctvom koreňových výlučkov potláča rast a množenie škodlivých pôdnych mikroorganizmov (napr. pôdne háďatká),
- vysoká produkcia hmoty, zlepšuje výnosy následných plodín, zlepšuje pôdnu štruktúru,
- dobre zatieňuje pôdu a zabraňuje tým výparu, potláča buriny, nezaburiňuje pôdu,
- krátka vegetačná doba 50 - 60 dní (do zaorania), zelená hmota starne pomalšie ako iné medziplodiny.

Facélia vratičolistá (*Phacelia tanacetifolia* L.) porast pri kvitnutí